

NEMZETI DAL A KULISSZÁK MÖGÖTT, AVAGY EGY ISKOLAI ÜNNEP MINT A RÉSZTVEVŐ MEGFIGYELÉS TEREPE II.

D1 SZEMPONTOK A RÉSZTVEVŐ MEGFIGYELÉSHEZ

Olvassátok el figyelmesen az alábbi szempontsört, majd beszéljétek meg társaitokkal, mit jelentenek a különböző szempontok. A zárójelben lévő mondatok segítenek jelen feladatra vonatkoztatni ezeket, és tanárotok is segít majd a megértésben. Mondjatok további szempontokat vagy egészítsétek ki a már meglevőket újabakkal, de az is jó, ha másféle módot találtok ki az adatgyűjtéshez és az eredmények rendszerezéséhez. Nem kell minden szempontot vizsgálni, válogathatok vagy össze is vonhattok többet, ha úgy gondoljátok. Ne feledjétek azonban, hogy minél sokoldalúbban vizsgáltok meg valamit, annál megbízhatóbb információkat kaphattok.

1. Időháztartás: mire mennyi időt fordítanak.
2. Tárgyi környezet: terek, felületek kihasználása, tárgyak elhelyezése, használata, ünnepi és hétköznapi tárgyak (itt pl. színpad, dekorációs anyagok).
3. Mozgástér, ill. térhasználat (itt pl. színpad kihasználása, melyik részt mire, mennyit belőle, kinek hol a helye, mikor hova áll, milyen sorrendet tartanak, látványosság).
4. Tevékenységfajták: mennyi időt fordít rá, mik a fő szempontjai az adott tevékenységben (itt például maga tervezés, megbeszélés, szerepek kiosztása, hely, a tevékenység tervezése, majd ahhoz az idő meghatározása; magának a műsornak a forgatókönyve, az időterve, azon belül mire, mennyi idő, vajon miért – fontos elemek, mellékszálak, zenei kíséret).
5. Szolgáltatások: mit vesz igénybe, milyen fajtáját, milyen gyakran (itt például a szükséges eszközök, díszítőelemek, zene, könyvek stb. beszerzése – honnan, kitől, mit lehet beszerezni, kölcsönözni, elkérni, esetleg miből lehet elkészíteni, honnan veszik hozzá az anyagokat).
6. Ruha, hajviselet, kiegészítők: milyen alkalmakkor, mit fejez ki vele, minták (itt pl. ez a konkrét alkalom, amelyhez ünnepi ruhát viselnek – milyen ruhát, mivel díszítik, viselnek-e valamilyen szimbólumot ruhán, hajban, összességében kifejeződik-e az ünnepélyesség).
7. Emberi kapcsolatrendszer: kiből áll egy közösség, kulturális közösség; milyenek a közösségen belüli viszonyok, milyen a külvilág viszonyulása a közösséghez; milyen szokások, rítusok jellemzőek (itt pl. barátság, csoporttagság, irigyek és segítők, egyéb kapcsolatok másokkal az ünnepi rítus kapcsán).
8. Konfliktusok: mi számít annak, miből keletkezik konfliktus, milyen gyakran, kivel, hogyan kezelik.
9. Viselkedési szokások: hogyan kell viselkedni, környezetük viselkedési szabályai, mi számít illőnek, illetlennek általában és mi az adott esemény, téma, rítus kapcsán.
10. Életkori szerepek: ki mikortól léphet be, szerepelhet az adott esemény előkészítésében és megvalósításában, az életkori különbségekkel változnak-e a feladatok, szerepek.

11. Nyelvhasználat sajátosságai: mi és hogyan verbalizálódik (fogalmazódik meg szóban) – irodalmi és köznyelv; milyen nyelvezetet használnak a szereplők, hogyan kapcsolják össze az irodalmi – versek stb. – nyelvet a mindennapokban használt nyelvvel.

12. Jellegzetes jelek, szimbólumok; ezek használatának módja, használatköre (itt pl. nemzeti szín, zászló, kokárda).

13. Ünnepek: mi számít ünnepnek; az ünnep rítusai, tárgyi kellékek, résztvevői, időbeli és térbeli kiterjedése, hagyományai (itt pl. abban a közösségben, iskolában, csoportban, ahol az események zajlanak, mitől ünnep az ünnep, milyen ünnepi jellegű napok vannak, milyen hagyományok, szokások kapcsolódnak jelen ünnephez, van-e ismétlődő szokás, cselekvés; az ünnepek, az ünnepi tárgyak, szokások sorába hogyan illeszkedik a jelen ünnep – mik a hasonlóságok, mik a különbségek).

És így tovább. Természetesen nem minden felsorolt szempontot *kell* vizsgálni: akár *egyetlen* szempontot is ki lehet választani és alaposan körüljárni. Ezek csak ajánlások, ugyanakkor egyéb megfigyelési szempontok is beléphetnek.